EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1972 **No.** 3

NOTULEN

van de openbare vergadering van de Eilandsraad

op dinsdag 29 februari 1972, des avonds om 8.00 uur. 1)

Behandelde onderwerpen:

1. Ingekomen stukken:
   a. Telegram dd. 20 februari 1972 van de Comision Pro separacion houdende veroordeling van de raadsverklaring van 31 januari 1972.

   b. Telegram dd. 25 februari 1972 van de Comision Pro Separacion houdende verzoek tot uitzending van de onderhavige vergadering via de plaatselijke radio-omroepen.

2. Advies van de Arubaanse Raadscommissie Staatkundige Structuur dd. 28 februari 1972 met betrekking tot de brief van de Minister-President van de Nederlandse Antillen van 7 februari 1972 no. 1069/JAZ betreffende de toekomstige staatkundige structuur c.q. status van de Nederlandse Antillen.

1) Deze vergadering werd ingevolge artikel 28 van de Eilandenregeling Nederlandse Antillen aangevraagd door de raadsleden: G.F.Croes, G.A.Oduber en C.Yarzagaray.

VOORZITTER: O.S.HENRIQUEZ.

SEKRETARIS: A.J.BOOI.

Aanwezig zijn de leden: J.A.C.Alders, H.Angela, A.M.Arends, G.F.Croes, M.Croes, O.Croes, P.Croes, J.S.Eman, A.Falconi, F.D.Figaroa, V.Kock, E.M. de Kort, J.M. Laclé, D.I.Leo, D.C.Mathew, G.A.Oduber, C.Pieters, G.P.Trinidad, E.J.Vos, A. Werleman en C.Yarzagaray, alsmede gedeputeerde J.R.Frank.

DE VOORZITTER: Ik open hierbij de openbare vergadering van de Eilandsraad van Aruba en heet U allen van harte welkom. Ik wil even vermelden, dat deze vergadering werd bijeengeroepen ingevolge artikel 28 van de Eilandenregeling en aangevraagd is door de raadsleden G.F.Croes, G.A.Oduber en C.Yarzagaray. Verder stel ik er prijs op nog te vermelden, dat bij het oproepen van deze vergadering de normaal voorgeschreven termijn van 48 uur inderdaad niet in aanmerking werd genomen, maar dat op verzoek van de drie fractie-leiders, die stelden, dat er hier sprake is van een spoedeisend geval, n.l. dat in de brief van de Minister-President een termijn is gesteld, die inderdaad afloopt, ik mijnerzijds geen bezwaren heb gezien om de vergadering dus binnen die termijn bijeen te roepen, omdat inderdaad gesteld kan worden, dat hier sprake is van een spoedeisend karakter.
Aan de orde is thans agenda-punt 1:

1. Ingekomen stukken:
   a. Telegram dd. 20 februari 1972 van de Comision Pro Separacion houdende veroordeling van de raadsverklaring van 31 januari 1972.

   b. Telegram dd. 25 februari 1972 van de Comision Pro Separacion houdende verzoek tot uitzending van de onderhavige vergadering via de plaatselijke radio-omroepen.

Ik heb begrepen, dat van de zijde van de Raad er prijs op wordt gesteld om deze twee telegrammen in de vergadering van vanavond nog te behandelen. Als dat zo is, mag ik dan vragen of er een voorstel is in die zin?

DE HEER G.A.ODUBER: Si, Señor Presidente, mi kier a propone pa pone e dos telegramnan aki den un punto, caminda nos por discutiele y yega na consideracion di un proposicion pa nos contesta ariba nan.

Het voorstel van de heer G.A.Oduber wordt ondersteund door de leden G.F.Croes en C.Yarzagaray.

DE VOORZITTER: Wenst U algemene beschouwingen te houden of wilt U zonder meer een beslissing nemen op dit voorstel van orde?

Er wordt afgezien van het houden van algemene beschouwingen en het voorstel van orde, gedaan door de heer G.A.Oduber en ondersteund door de heren G.F.Croes en C. Yarzagaray, wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Ik zou de Raad willen voorstellen om deze twee telegrammen samen, als een agendapunt, dus als een aparte agendapunt te behandelen op deze agenda. Aangezien daar geen bezwaar tegen is, stel ik thans aan de orde de beide, zojuist genoemde telegrammen:

a. Telegram dd. 20 februari 1972 van de Comision Pro Separacion houdende veroordeling van de raadsverklaring van 31 januari 1972

en

b. Telegram dd. 25 februari 1972 van de Comision Pro Separacion houdende verzoek tot uitzending van de onderhavige vergadering via de plaatselijke radio-omroepen.

De algemene beschouwingen worden hierbij geopend. De sprekerslijst is opengesteld. Aan het woord is de heer G.A.Oduber.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, nos ta propone conhuntamente pa manda pa e Comision Pro Separacion e siguiente telegram:

"Refiriendo telegram fechá 20 di februari 1972 y 25 di februari 1972 en cuanto futuro estatal di Aruba en particular y transmision radial di reunionnan nos ta participa Boso cu e asunto aki ya tin atencion completo di e Conseho Legislativo di Aruba.

Firmá: Conseho Legislativo di Aruba".

DE VOORZITTER: Dit concept-telegram is ondertekend door de heren G.A.Oduber. G.F. Croes en C.Yarzagaray. Het woord is thans aan de heer G.F.Croes.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, manera mi a bisa caba, nos fraccion ta bay di acuerdo cu e contenido di e telegram.
Unicamente en relacion cu e telegram aki nos kier a haci un apelacion na Bestuurscollege atrobe, pa, manera a keda palabrá den e commissie van overleg, mas pronto posibel bin cu e ofertanan di e diferente radio-emisoranan, pa nos por transmiti, no solamente e reunionnan di Eilandsraad, cu ta trata e asuntonan constitucional aki, sino tur reunion di Eilandsraad den futuro. Masha danki.

DE VOORZITTER: Er zijn geen sprekers meer voor de eerste ronde. Is er nog behoefte aan een tweede ronde? Zo niet, wenst iemand hoofdelijke stemming op dit telegram? Zo niet, dan is dit antwoord-telegram door de Eilandsraad goedgekeurd zonder hoofdelijke stemming.

2. Advies van de Arubaanse Raadscommissie Staatkundige Structuur dd. 28 februari 1972 met betrekking tot de brief van de Minister-President van de Nederlandse Antillen van 7 februari 1972 no.1069/JAZ, betreffende de toekomstige staatkundige structuur c.q. status van de Nederlandse Antillen.

De algemene beschouwingen worden geopend.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, prome cu mi dirigi ariba e agendapunt aki, lo mi kier a bin cu un voorstel van orde. Como cu nos tin un voorstel pa tuma un raadsbesluit awe nochi lo mi kier a pidi Raad pa bay di acuerdo cu nos por trata e agenda-punt plus e concept-raadsbesluit al mismo tiempo.

DE VOORZITTER: Ik krijg de indruk, dat U een besluit wilt voorstellen. Misschien kunt U Uw voorstel doen en dan zal ik het aan de orde stellen tegelijkertijd met het agendapunt.

DE HEER G.F.CROES: Ik heb U het concept-besluit reeds doen toekomen.

DE VOORZITTER: Dank U, mijnheer Croes. Het voorstel van de heer Croes is dus om een besluit van de Raad, waartoe hij nu een voorstel wil doen, tegelijk te behandelen met het agendapunt zelf.
Mag ik dan vragen of de Raad daar bezwaar tegen heeft? Zo niet, dan is de heer Croes in de gelegenheid het voorstel-besluit thans te doen.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, na Hulandes tin un dicho, cu ta bisa: De liefde voor zijn land is eenieder aangeboren. Es ta: amor pa bo patria ta nace bo ta nace cu n'é. Y e mesun amor pa nos patria - y aki den mi ta papia di nos amor pa nos patria Aruba en particular - a trece nos awe, tur partido politico di Aruba hunto atrobe, pa nos tuma un paso grandi, cu por ta decisivo pa determina kiko lo ta e futuro politico di nos isla.
Señor Presidente, mi a trece padilanti den e reunion pasá, cu nos ta elogiá y nos ta sumamente satisfecho di mira e union cu ta existi actualmente entre tur partido politico na Aruba en cuanto e materia aki.
No cabe duda, Señor Presidente, cu nos ta mantene nos diferencianan fuerte den ideologia, den programa di oposicion cu nos partido a hiba den e lunanan cu a pasa, cual a keda demostrá. Y nos fraccion lo sigui hiba oposicion constructivo na bienestar di nos isla di Aruba. Pero ora ta trata di e futuro politico di Aruba, Señor Presidente, nos ta dispuesto pa laga tur interes partidario un banda, pa nos por traha solamente na bienestar di e pida barranca aki, Aruba y su populacion. Pakiko mi a papia di "nos patria Aruba", Señor Presidente? Pasobra den pasado varios bez a worde trecí padilanti, cu e Antiyas Hulandes, cu ta existi, nos ta consider'é algo ficticio, algo riba papel. Nos por bisa cu e pueblo mes completamente no ta di acuerdo cu n'é. Y awor, Señor Presidente, kiko ta e motibonan, cu te awe no por yega na un solucion favorable? Manera un miembro di Raad, den un reunion pasá a trece padilanti, Señor Presidente, cu un isleño no tin curá riba cual e por leun pa papia cu su bisiña. E ta isolá. Su instinto territorial pa e motibo ey ta sumamente skerpi, asina ta pará den e verslag na Staten di Mr.Dr. Boeli van Leeuwen. Awor, Señor Presidente, den e mesun boeki ey e ta continua, refiriendo na ciencianan moderno ariba bida di animalnan ta trece cu e instinto territorial ta e instinto kizas mas fuerte cu hamber y sexo y e ta continua, Señor Presidente y ta bisa, cu un di e caracteristicanan di un estado ta e territorio y e ta deriva di esey, cu den e relacion di territorio di un ser humano tin instintonan unda cu e ser humano ta bay te den lo extremo pa por defende su territorio.
Señor Presidente, cu esaki nos ta mira y nos por comprende cu ora un persona cu ta stima su pais, ta dispuesto di bay te hasta lo extremo pa por defende su pais, pa por defende su territorio. Y cuanto héroenan no a yega di tuma palabranan cu ta expresa corahe, den nan boca, ora nan ta bringa pa por salba nan pais, pa por salba nan rumannan. Por ehemplo, Señor Presidente, cuanto héreonan no a bringa y a tuma e palabranan den boca: Mas vale morir de pie, que vivir de rodillas. Nos ta tuma, p.e. di un héroe grandi cu a salba Latino America y kende na un cierto momento pa por salba e pueblo latino-americano a trece padilanti: Si la naturaleza se opone, lucharemos contra ella y haremos que nos obedezca. Nos por bay mas aleuw y mira cu te hasta den religion, unda fundamentalmente ta prohibi pa por mata, pero cu ora bo ta defende bo pais e ora e no ta prohibi.
Y, Señor Presidente, pa kiko tur esaki nan ta? Pa motibo cu cada persona, cu ta stima su pais mester bringa y lucha pa por salba su pais. Mi kier a menciona, Señor Presidente, con, dia 31 di januari, ora cu Raad aki a bin hunto, nos unanimamente a accepta un mocion. Mi no ta kere cu nos tin di bay ripiti kiko e contenido di e mocion ta. En todo caso, Señor Presidente, nos a pone tur enfasis ariba e independencia di e islanan y cu e islanan ta participa a base di voluntad, voluntariamente anto na un posible federacion. Pero pa participa den un federacion bo mester tin principionan ancrá, cu hamas un isla por tin un poder mas cu e otro.
Señor Presidente, apesar cu nos por a mira e criticanan di parti di nos pueblo di Aruba durante añanan cu a pasa, desde cu nos ta bibando den Antiyas Neerlandesas, nos ta mira awor, cu despues di e mocion entregá aki y aprobá unanimamente den Eilandsraad, e partidonan politico di Corsow a expresa den un comunicado conhuntamente, cu nan kier mira e federacion bira un republica, cu e cabez di estado ta un

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ta a futuro posision di nos isla.

Señor Presidente, [illegible]

Nu [illegible]

Señor Presidente, [illegible]

[illegible]

Awor, Señor Presidente, den e mesun [illegible] ey e ta contiene, refiriendo na cifra- [illegible]

[illegible]

Señor Presidente, [illegible]

[illegible]

presidente elihí pa pueblo. Alavez nan a duna di conoce, cu nan kier pa e cuerpo legislativo federal ta di e sistema di twee-kamer stelsel y alavez nan a trece padilanti (segun e impresionnan cu nos a haya den e comision central y cual nan a trece padilanti publicamente den tratamento di begroting) cu nan ta desea di haya e evenredig kiesstelsel, unda cada persona tin un voto.
Naturalmente Aruba no por ta di acuerdo cu esaki pa motibo cu esey ta nifica cu Corsow lo tin mas cu dobbel e cantidad di representacion cu Aruba.
P'esey, Señor Presidente, rifiriendo na esakinan, mi kier awe, den mi calidad di presidente di e Arubaanse Raadscommissie Staatkundige Structuur, trece un proposicion padilanti, unda cu Raad ta vaardig af un delegacion pa Hulanda, cu e siguiente encargo y e besluit cu mi ta propone ta lo siguiente:
Pa Raad dicidi, pa den termino mas cortico posibel, manda un delegacion pa Hulanda, cu e siguiente encargo: 1) defende interesnan di Aruba en vista di e desaroyonan ariba terreno constitucional cerca Gobierno Hulandes y tur otro instancianan apropiá; 2) trece padilanti y aclareá ayanan e punto di vista di Aruba; 3) Raad dicidi pa consulta cu Gobierno Hulandes en cuanto e mantencion di e lazonan directo cu Hulanda fuera di Antiyas. Y cu esaki nos ta haci uso di articulo 26 di Eilandenregeling Nederlandse Antillen.
Señor Presidente, na e momento cu Raad a accepta e mocion pasa y despues tendiendo tur loke a ser trecí padilanti pa partidonan di Corsow, naturalmente nos mester tuma un posicion fuerte y bisa cu esaki ta inacceptable pa Aruba.
Señor Presidente, permitimi awó pa leza e overwegingnan prome cu por yega na e Raadsbesluit, manera cu e ta na Hulandes:

De Eilandsraad van Aruba, heden de 29e februari 1972, in openbare vergadering bijeen;

Gelezen: het advies van de Arubaanse Raadscommissie Staatkundige Structuur d.d. 28 februari 1972, betreffende de brief van de Minister-President van de Nederlandse Antillen dd. 7 februari 1972 no. 1069/JAZ, inzake de toekomstige staatkundige structuur c.q. status van de Nederlandse Antillen;

Overwegende:

- dat de Eilandsraad van Aruba in zijn verklaring van 31 januari 1972 no. 1827 te kennen heeft gegeven dat het Eilandgebied Aruba op vrijwillige basis bereid is mede te werken aan de vorming van een Antilliaanse Federatie, uitgaande van de volgende basispunten:
  1. de erkenning van de zelfstandigheid van Aruba als deelstaat van de te vormen federatie;
  2. de erkenning en waarborging van het recht van de deelstaten tot vaststelling en wijziging van hun eigen constitutie (zg. constitutionele autonomie);
  3. de erkenning van het principe dat de bevoegdheden van het centrale federale gezag tot stand komen krachtens vrijwillige delegatie door de deelstaten.
- dat in bedoelde verklaring tevens naar voren werd gebracht dat de Eilandsraad van Aruba zich over de banden met Nederland zou uitspreken, nadat er een duidelijk beeld verkregen is inzake onze toekomstige interne staatsstructuur;
- dat blijkens een A.N.P.-bericht van 18 februari 1972, opgenomen in de alhier circulerende dagbladen, de Curaçaose politieke partijen D.P., Frente Obrero, M.A.N., M.A.S.A. en de N.V.P.-U zich onder meer onomwonden hebben uitgesproken voor het bewerkstelligen van een onafhankelijke federale republiek met een federaal vertegenwoordigend lichaam, gebaseerd op een twee-kamerstelsel;
- dat de door voormelde partijen voorgestane onafhankelijke republikeinse staatsvorm - met de introductie van een gekozen staatshoofd voor de Nederlandse Antillen - er toe zal leiden, dat de keuze van het staatshoofd, zijnde een uitermate belangrijke staatsorgaan, de facto bepaald zal worden door het eiland met het grootste aantal inwoners/kiezers, in casu het eiland Curaçao;

- dat dit des te meer klemt nu er gegronde redenen en aanwijzingen zijn om aan te nemen dat in grote sectoren van de Curaçaose partij-politieke constellatie er van uit wordt gegaan dat in het door hen voorgestane twee-kamerstelsel het "Huis van Afgevaardigden" gekozen dient te worden op basis van evenredige vertegenwoordiging terwijl zelfs een twee-kamerstelsel, mede gelet op de daaraan verbonden financiële konsekwenties, overbodig kan worden geacht wanneer de vertegenwoordiging in de federale legislatieve op een voor alle betrokken partijen aanvaardbare wijze kan worden geregeld;

- dat de gesignaleerde uitgangspunten van de Curaçaose politieke partijen niet stroken met het federale stelsel, dat Aruba voor ogen staat temeer daar zij indruisen tegen de daaraan ten grondslag liggende realiteiten. Immers Aruba staat een op doelmatigheidsgronden in het leven geroepen staatkundig verband voor, waarin de eilanden, zijnde de facto gescheiden bevolkingsgroepen met nog weinig onderlinge gevoel van saamhorigheid en lotsverbondenheid, op basis van gelijkheid - dus afgezien van grootte en bevolkingsaantal - zullen streven bepaalde belangen gemeenschappelijk te behartigen, daarbij rekening houdende met de in de verklaring van 31 januari 1972 vermelde basispunten;

- dat bedoelde uitgangspunten en bepaalde ontwikkelingen daarmee verband houdende voorts grote bezorgdheid hebben gewekt in brede kring van de Arubaanse bevolking daar zij daarin een gevaar onderkent voor haar fundamentele volksbelangen waaronder haar recht om zelf haar staatkundige structuur en toekomst te bepalen;

- dat de Minister-President van de Nederlandse Antillen de Eilandsraad van Aruba bij brief dd. 7 februari 1972 no. 1069 een aantal vragen ter beantwoording heeft voorgelegd met betrekking tot de toekomstige staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen waarbij de eerste vraag verluidt als volgt:
  "Indien de mogelijkheid aanwezig is dat elk der eilanden van de N.A. een rechtstreekse band met Nederland kan onderhouden (d.w.z. niet via een centraal orgaan van de N.A.) zou één der eilanden van deze mogelijkheid gebruik willen maken? Zo ja, zal de band een staatsrechtelijke dan wel een volkenrechtelijke moeten zijn?"

- dat ter beantwoording van deze vraag, mede gezien in het licht van het voorgaande, nader overleg met Nederland geboden is;

Gelet op: artikel 26 van de Eilandenregeling Nederlandse Antillen;

BESLUIT:

I. Op de kortst mogelijke termijn een delegatie uit zijn midden naar Nederland af te vaardigen met opdracht:
   a. de belangen van het eilandgebied Aruba in het kader van de staatkundige ontwikkelingen in de Nederlandse Antillen bij de Nederlandse Regering en andere bevoegde instanties aldaar voor te staan;
   b. het standpunt van het eilandgebied Aruba in het licht van het voorgaande aldaar te vertolken en toe te lichten;
   c. met de Nederlandse Regering overleg te plegen inzake het onderhouden van rechtstreekse banden met Nederland.

II. De delegatie samen te stellen als volgt:
   leden: de heren G.A.Oduber, G.F.Croes en C.Yarzagaray
   zijnde tevens leden van de Arubaanse Raadscommissie Staatkundige Structuur;
   adviseurs: de heren A.J.Booi en A.J.Muyale.

III. Dat de aan deze afvaardiging verbonden kosten ten laste zullen worden gebracht van de begroting voor het diestjaar 1972.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 29 februari 1972.

Afschrift dezes te zenden aan:
de Regering van de Nederlandse Antillen,

de Staten van de Nederlandse Antillen,

de Parlementaire Statuutcommissie uit de Staten van de Nederlandse Antillen,

de Centrale Advies-commissie van de Nederlandse Antillen, ingesteld bij Landsbesluit van 29 november 1971 no.1,

de Eilandsraden van de Eilandgebieden Curaçao, Bonaire en de Bovenwindse Eilanden,

de Bestuurscollege van de Eilandgebieden Curaçao, Bonaire en de Bovenwindse Eilanden,

de Eerste- en Tweede Kamer van de Staten-Generaal van Nederland,

de Nederlandse Regering,

de Staten van Suriname,

de Surinaamse Regering.

Señor Presidente, cu esaki mi a yega na final di mi discurso. E contenido y e consideracionnan di e raadsbesluit ta papia pa nan mes. Masha danki.

DE VOORZITTER: Ik heb hier een exemplaar gekregen van het voorstel, maar het is niet ondertekend. Mag ik vragen wie dit voorstel indienen?

DE HEER G.F.CROES: De drie aanvragers van deze vergadering.

DE VOORZITTER: Dank U. Thans is aan het woord de heer Oduber.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, despues di intenso deliberacion e comision aki di e Structura Estatal pa Aruba, nombra pa e Conseho Legislativo aki, a manda atrobe un proposicion na e Conseho, segun a worde delegá n'é den e reunion anterior.
Señor Presidente, nos a yega na un momento, cu nos tin di sali adilanti pa bay propone un futuro structura estatal pa Aruba, contrario na esun of esnan cu anteriormente a worde stipulá fuera di nos alcance. E hecho cu awe tin un Antiyas ta entre otro debí na interesnan colonial di un Statuut, un Staatsregeling y un E.R.N.A. cu principalmente a worde formulá na un lugar masha leuw y pa hopi di nos bibá ariba Aruba aki te hasta desconocí.
Awe un porta a habri pa nos, como representante di pueblo, por bay trata y forza y bringa na interes di Aruba pa nos por dicidi nos mes porvenir y destino.
Nos como representante elihí di pueblo tin como tarea pa preveni cualkier continuacion di e sistema di laga otro dicidi e guia pa nos porvenir y futuro. Nos como representante di e pueblo tin como tarea pa bay formula un sistema caminda husticia social, economico y cultural di nos pueblo por worde expresá den su forma mas amplio. Nos como representante di pueblo mester expresa den forma inconfundible na tur esnan cu ta partinan interesado e deseo y anhelo pa dicidi loke ta toca nos riba nos mes lugar. Y tambe ta nos opinion cu e tarea aki lo ta pa defende e libertad di mas grandi di un pueblo y esey ta pa dicidi su mes asuntonan y su mes porvenir.
Señor Presidente, mi no kier bay den detaye riba tur e expresionnan di lidernan politico di otro isla, pero mi kier expresa na e momento aki cu entre otro un otro isla a opta den un forma inconfundible pa un republica soberana y independiente.
Ta inacceptable, Señor Presidente, weitando nos historia den pasado, nos lucha den pasado di añanan di nos promé politiconan, cu a surgi for di e pueblo aki, pa nos por tin e derecho pa dicidi loke ta toca na nos y loke nos pober pida piedra aki ta produci, pa nos por tin e libertad di dicidi nos mes, kiko, conhuntamente cu pueblo, lo ta y por ta nos porvenir.
E independancia di e republica aki ta incorpora necesariamente un cortamento di e lazonan cu Hulanda den asuntonan constitucional, sin cu nos sabi - y esaki ta importante - di antemano kiko lo bira di un republica of un estado general.
Nos mester expresa e deseonan di e pueblo aki den un forma firme y den un forma correcto, pasobra con cu bay, con cu bira, Señor Presidente, e pida baranca aki ta di nos e ta, ta di nos lo e keda y ta aki, caminda hopi di nos nos lombrishi ta derá, ta aki nos restonan lo worde enterá.
Asina ta, mi ta contento di awe por mira un union asina grandi den e Raad aki, caminda interesnan y politica partidaria a hala un banda y a laga caminda pa e interes di mas grandi cu tin, cu ta e interes di nos futuro, e interes di Aruba.

P'esey mi kier referi na e momento aki na un dicho, cu un cambio chikito, di un gran patriota na principio di e guerra di independencia di Merca, señor Patrick Henry, cu a bisa: (My country) my island, right or wrong.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, awe nochi, dia 29 di februari 1972, nos a bin hunto aki pa trata un materia di suma importancia pa e isla di Aruba.
Mi kier bay un rato back pa referi riba e actividad aki, di con nos ta importa nos mes pa e actividadnan cu nos ta haya nos aden awe y pakiko. Si nos bay back den historia politica di Antiyas nos ta weita cu e tres socionan di Reinado, Hulanda, Suriname y Antiyas a bira un protocol na aña 1970 y a worde ratificá na Den Haag na augustus 1970. Cu esaki a surgi den cada socio di Reinado un estimulo pa cuminza studia e posibilidadnan pa trece cambio den nos structura politica, di cada socio den e Reinado.
Nos aki na Aruba riba november 8, 1971 a forma e comision aki, cual ta yama e Comision cu ta studia e structura di Aruba. E comision aki, cu consisti di tur partido politico di Aruba, a worde instalá dia 8 di november 1971. Nos a haya como tarea pa trece na Raad un advies en cuanto e cambionan of deseonan cu lo por ta posibel den nos constitucion. Nos a trece dia 31 di januari 1972 un advies en cuanto e structura cu nos tabata pensa. Y ta bien conocí pa pueblo di Aruba kiko tabata e conseho di e comision aki na Raad en cuanto e structura interno. Pero den e mesun desicion ey, cu a worde tumá e dia ey a keda expresivamente stipulá cu nos no lo papia di asuntonan di lazonan cu Hulanda, mientras tanto cu nos no haya un vista claro di locual e structura interno lo ta.
Despues di esey nos a haya for di Gobierno Central y tambe for di e comision cu ta studiando ectualmente e structura Antiyano un serie di preguntas, cual preguntanan a ser refirí na e Eilandsraad aki, pa nos por contestele. Y manera señor Gilbert Francois Croes a leza, nos, di e Eilandsraad-commissie a bin cu un decreto pa nos por contesta e preguntanan aki mas mihó. Lo mi kier bisa cu, mirando e situacion den e Reinado, Hulanda no a duna ainda un punta di vista concreto en cuanto e cambionan cu lo bay tin den futuro. Nos a sigui tur e actividadnan politica y nos por a constatá cu na Corsow, promé cu tur socionan di Reinado, e partido politiconan a opta pa un republica, cual pa nos ta inacceptable.
Señor Presidente, como representante di pueblo y como miembro di mi partido A.V.P. (Partido di Pueblo Arubano), ta pa nos un honor di continua e lucha aki, cual e partido aki a pone na principio di añanan trinta pa un Aruba liber. Nos por bay back den historia di nos partido y nos por weita cu semper e partido aki a aboga pa esey. Nos nunca a manifesta pa kibra ningun lazo di derechonan estatal cu Hulanda y te ainda nos no ta sinti e necesidad aki pa kibra e lazonan aki cu Hulanda. Pasobra ta muy importante cu Aruba semper a para y a pidi pa mantene e lazonan estatal y forma parti di e Reinado den e discuticionnan cu tabata tin cu n'é. For di e lucha aki a bin sali nos Eilandenregeling, cual awe nos ta sirbi e proposito mas cu un pueblo mester.
Aruba awe, Señor Presidente, por ta orguyoso cu aki na Aruba - y mi kier haci un apelacion na tur nos ciudadanonan di nos comunidad - nos ta weita e importancia aki como un importancia no di un partido politico, pero como un importancia cu un pueblo ta exigi y demanda su derechonan manera debe ser. Ta p'esey mi ta kere, cu e union pa nos por logra ta muy husto cu e mester sali for di tur ciudadano di nos comunidad, pasobra e era cu nos ta bay drenta aden actualmente ta un era masha-masha importante, caminda e destino di nos y nos yiunan lo mester worde decidí ariba djé.
Nos ta conciente di e politica di nos hermana isla, cu su politiconan ta hiba, es ta cu nan ta opta pa soberania total bao di forma di un republica. Pero, Señor Presidente, nos, di Aruba, no ta weita e necesidad actual ainda, pa bay asina leuw y pa nos por contesta e preguntanan cu nos a haya for di Gobierno Central nos ta kere cu nos mester sabi kiko Hulanda kier y kiko ta e negociacionnan cu nos por haci cu Hulanda, pa nos tin un punta di vista concreto di unda nos ta pará den e actividadnan aki.
Señor Presidente, nos kier bisa esaki, cu apesar di tur e actividadnan aki al final nos partido y mi ta kere tur partido, pa e derecho aki ta un derecho cu ningun hende por kité for di nos pueblo, ta e pueblo tin cu dicidi ultimamente pa su destino. E destino aki ta keda den man di e pueblo, pa e por expresa su mes en cuanto su futuro. Esaki mi ta ripiti y tambe e Promé Ministro a bisa, cu al fin al cabo ta e pueblo ta keda pa dicidi.

Señor Presidente, mi no kier bay den detayes riba e aspecto di e cambionan aki, pero mi ta kere cu nos, como representante, tin un tarea dificil nos dilanti y nos mester di e comprension di henter e pueblo arubano pa despues nan por haya un bon bista pa nan por dicidi ariba nan mes destino.

DE HEER A.WERLEMAN: Se or Presidente, nos ta masha contento cu e comision di Eilandsraad pa e structura estatal di Aruba ta asina activo y cu ya nan a presenta nan segundo relato interino. Esaki ta berdaderamente necesario tambe pa motibo di desaroyonan cu ta tuma luga, especialmente na e isla di Corsow. Ademas nos mester ta bon prepará pa reacciona riba e preguntanan di Miniter-President, cual tambe ta e resultado di nos mocion di dia 31 di januari 1972, acceptá door di Eilandsraad. Nos ta spera tambe cu e segundo paso aki cu ta worde tumá lo trece hopi aclariacion den kizas loke ta scondí pa nos y cu lo e trece hopi claridad den hopi asunto pa Aruba, pa Eilandsraad y pa e pueblo di Aruba, pa nos por tuma e curso apropiado pa dirigi nos mes destino den futuro. Tan pronto cu ta definitivamente conocí cual ta e structura estatal cu lo ta mihó pa Aruba, e pueblo mester ser informá debidamente y mester laga e pueblo tambe dicidi tocante nos futuro structura estatal.
Mi kier mustra ariba un punta. Awor ta e tempo apropiado pa nos por dicidi y trece e cambionan necesario, aunke ki drasticonan ta. Awor nan por ser realisá y lográ den un manera amicable y pacifico. Mi ta duda cu despues di esey ainda lo por ser lográ sin hopi lucha y acontecimentonan kizas penoso. Nos nunca por permiti pa Aruba keda mará den un sistema estatal di un republica federal independiente, manera Corsow su partidonan ta abogá, cual, manera a ser bisá ta inacceptable pa nos. Aruba sigur lo no kier manda ariba ningun otro isla, tampoco Aruba no por permiti cu ningun otro isla den futuro lo bay manda ariba djé manera den pasado. Primeramente nos ta desea lazonan estatal cu Hulanda, pero si e lazonan estatal di Aruba directamente cu Hulanda no ta realisable tampoco, nos lo kier tambe otro lazonan segun derechonan internacional cu Hulanda y cu otro paisnan. Lo por ta posible sí pa motibonan practico y si ta realisable, pa sera convenionan cu otro islanan di Antiyas a base di igualdad y libertad, pa trata conhuntamente cierto asuntonan. Nos pueblo mester ta preparé den un dado caso pa tuma e responsabilidad di mas extremo cu tin pa eherce su soberania y proteha derechonan fundamental. Nos ta contento cu den e caso Aruba ta mustra un solidaridad, un union asina grandi y comprension. Manera ta conocí: union ta haci forza y mi ta spera cu e union aki lo keda y cu den e asunto aki pa defende interes di Aruba lo no tin tres partida, lo tin UN partida, cu yama Aruba. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.S.EMAN: Señor Presidente, como lider di e fraccion di A.V.P. lo mi kier a dirigi algun palabra awe nochi. Pa motibo di mi salud mi no tabata presente na e reunionnan y por lo tanto mi no a tuma parti como miembro den e comision cu a worde elihí pa duna conseho na nos Eilandsraad. Pero, awe nochi mi kier declara cu mi ta altamente contento di mira con e comision aki a traha den masha poco tempo y con e por a realisa trabaonan fructuoso y con nan por a trece padilanti diferente recomendacionnan cu nos por sigui nan y di mi banda lo mi bisa solamente un cos mas y esey ta cu mi ta desea nan un bon exito den futuro. Masha danki.

DE HEER E.J.VOS: Señor Presidente, mi tambe kier agrega y expresa mi satisfaccion pa e union cu ta existi awe nochi den nos Conseho maximo di nos isla. Un palabra elogio ta bay pa e comision di Raad cu a haci e trabao di a prepara e verslag, cu awe nos por tuma un desicion tan importante asina pa nos isla. Nos partido Movimiento Electoral di Pueblo tin como base, cu Aruba, nos isla, mester worde considerá como un cas. Y for di e base ey nos ta sigui nos politica, pa asina personanan of miembronan di nos comunidad cu ta forma parti di e famia cu ta biba den e cas aki, cu yama Aruba, por biba den harmonia cu otro.
Segun nos leynan, tanto civil como penal, tur personanan tin e mesun derechonan. E derechonan cu e personanan tin, sea cu nan a nace riba e isla aki of nó, ta trece cun'é, cu e personanan aki tambe tin e deber moral pa traha na bienestar di nos isla. Cual beneficio cu nos por tin ariba e isla aki ta worde compartí cu tur persona cu ta habitá riba djé. Pakiko mi ta trece esaki padilanti? Pasobra cu awe nos mester weita pa e sistema cu a worde hibá den pasado, caminda cu ta existi e posibilidad cu parti di e poblacion por worde dividí, mester worde eliminá, pa asina nos tin un solo grupo ariba e isla, pa nos tin union completo, pa no por existi ningun clase di dividimento di e pueblo, pa asina nos tur por traha conhuntamente

y cu e mesun amor pa bienestar di nos isla.
P'esey, Señor Presidente, mi kier a haci un apelacion, tanto na e partido politiconan como candidatonan politico, pa den futuro nos por tene esaki den mente, pa nos por evita cualkier hecho cu por trece como consecuencia un dividimento di e pueblo, pa nos por eliminé y asina nos por tin un union completo ariba e isla aki. Nos mester traha y haci e trabao cu tabata di nos politico antecesornan pa educa nos pueblo, pa asina e pueblo por ta prepara pa e por para riba su mes pianan. Señor Presidente, e tan abogá decentralisacion completo ta yegando. E libertad cu nos aboga p'é ta trece responsabilidad. Tin un dicho na Hulandes cu ta bisa: de prijs van zelfstandigheid is verantwoordelijkheid. Y esey ta algo cu hopi hende tin miedo di djé, es ta e responsabilidad cu independencia por trece cu n'é. Pero nos ta weita no tin otro caminda pa encamina mas aki, sino ta esey nos mester tuma, pero cu e lazonan estatal cu Hulanda, cual lazonan despues di e tempo cu nos ta kere cu lo ta suficiente, lo por cambia den lazonan internacional. Mi ta spera cu tur e personanan cu lo contribui pa e desicion worde tumá awe nochi, pa nan por tin e corahe tambe pa carga e responsabilidad, cu e desicion aki lo trece cu n'é. E beneficionan cu nos lo tin, nos no por bisa nan awe nochi detayadamente, Señor Presidente, pasobra nan ta hopi. P'esey mes mi ta spera cu Dios lo duna nos pueblo comprension y e serenidad pa accepta locual nos ta bay lucha pé y cu E lo duna nos e sabidoria y e moral pa nos por lucha y logra locual ta nos meta. Masha danki.

<u>DE HEER D.E.LEO</u>: Señor Presidente, awe nos ta tuma un di e pasonan di mas grandi den historia di Aruba. Awe nos ta weita con partidonan politico ta uni nan mes, pa weita pa por yega na un Aruba cu tin libertad. Un Aruba na unda ta nos ta dicidi su destino. Ta hopi añanan caba nos ta tende cu politiconan, cu awe no ta ey mas, tabata grita tabata pidi pa Aruba un dia ta ser liberá y ta sali pa su mes. Pero, Señor Presidente, den pasado nos a weita caba con Aruba tabata worde tratá. Na aña 1954 nos a haya un autonomia, cu tabata un farce, cu Aruba no tabata tin nada di bisa. Pero Aruba a sigui lucha y na aña 1967 atrobe nos alamta hunto y pidi si nos por a logra algo pa Aruba, Pero nada. Pero awe, despues di un poco luna cu tin un comision ta trahando y nos ta weita e resultadonan, mi ta kere cu e biaha aki sí nos lo por logra algo. Pasobra e asunto aki TA serio.
E momento cu nos ta tuma awe nochi e desicion aki, nos no mester bay sigui pensa cu ta tur cos nos a logra awe nochi. Nos no ta bay drumi. Nos mester keda lamtá, Pasobra hopi pais den historia caba a mustra cu nan ta busca algo y nan no por a logré sin revolucion. Y, Señor Presidente, si nos pueblo mañan mester lamta pa buské na un manera otro cu e sistema cu nos ta hibando awe nochi, nos tin di bay cun'é. Hopi lo cay sigur den e bataya, pero nos pueblo mes lo worde salbá. Pasobra nos no por kere cu solamente bay Hulanda ta tur cos. Podisé kiko Hulanda ta bay duna pa contesta? Kiko Hulanda su opinion lo ta? Pero no ta solamente Hulanda ta existi pa nos. Tin mas paisnan. Na Europa mes tin paisnan, cu nos por yega cerca nan. Y cerca di nos aki tambe tin otro paisnan. Mi no ta papia di Venezuela, pero mi ta papia di otro paisnan cu ultimo añanan a busca nan libertad na otro sistema, pasobra nos no por keda colonia mas. E cosnan aki mester caba. Den pasado a weita paisnan, cu a bringa y hopi a kere cu nan no a logra nada, p.e. nan lo no por sin Spaña, nan no por Francia y awor despues aki, den ultimo añanan hopi a kere cu tin paisnan cu lo no por sin Merca tampoco. Awe nan t'ey y nan a demonstra cu nan por sin n'é tambe. Y mi ta kere cu nos tambe por sin Hulanda tambe. Pero nos ta bay e caminda locual e partidonan awe nochi ta opina.
Y nos ta weita, manera otro oradornan a bisa awe nochi caba, locual ta pasando na Corsow, cu partidonan ta bin cu Antiyas lo bira un republica of algo asina. Pero nos sí ta busca nos destino. Nos ta chikito cu sesentamil habitante, pero nos ta buské. Pasobra nos no kier keda trapá.
Mi ta duna un ehempel, un miembro di Staten, Juancho Everts, mi ta menta su nomber, ta bisa poco tempo pasá: Aruba ni aeropuerto grandi nan no mester. Nan tin caba, pakiko Aruba mester di djé. Aki na poco dia nan ta bin puntra pakiko Aruba mester tanto placa ariba djé, pakiko esaki, pakiko esaya? NOS ta bay dicidi ta kiko ta nos y kiko ta keda di nos. Manera tin cu a bisa caba, e patria ta di nos y e TA keda di nos. Ta morto só por kité for di nos.
Asina ta, Señor Presidente, awe nochi locual nos ta bay dicidi aki den, mi ta spera cu esey lo ta un principio, pero si acaso mañan nos ta weita cu esaki no ta e

solucion anto otro pasonan mester worde tumá y contactonan cu otro paisnan di mundo mester worde hací, pa asina nos por yega ser liber y no kere, manera mi a bisa caba, cu ta Hulanda só por duna nos esey. Tin mas pais na mundo y nos por bay mas leuw ainda. Mi ta spera cu esaki ta e comienzo di e lucha, pero nos tin di sigui lucha y no drumi. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Wij zijn gekomen aan het einde van de eerste ronde van de algemene beschouwingen. Ik constateer, dat er geen behoefte is aan een tweede ronde. Dan zijn wij dus gekomen aan het einde van de algemene beschouwingen. Wenst iemand hoofdelijke stemming op dit besluit?

De heer G.A.Oduber wenst hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Thans wordt in stemming gebracht het voorstel tot het nemen van een besluit, zoals ingediend door de heren G.A.Oduber, G.F.Croes en C.Yarzagaray. Degene die vóór stemt, stemt voor het besluit.

Het besluit wordt aangenomen met 21 stemmen vóór en geen stemmen tegen.

Vóór stemden de leden: J.A.C.Alders, H.Angela, A.M.Arends, G.F.Croes, M.Croes, O. Croes, P.Croes, J.S.Eman, A.Falconi, F.D.Figaroa, V.Kock, E.M. de Kort, J.M.Laclé, D.I.Leo, D.C.Mathew, G.A.Oduber, C.Pieters, G.P.Trinidad, E.J.Vos, A.Werleman en C.Yarzagaray.

DE VOORZITTER: Alvorens de vergadering te sluiten wil ik de leden van de Raadscommissie uitnodigen, om nadat ik deze vergadering gesloten heb, even samen met de Sekretaris en ondergetekende, op het Bestuurskantoor bijeen te komen om te bespreken de uitvoering van dit besluit. Dus de te volgen procedure tan aanzien van de uitvoering van dit besluit.
Hiermee zijn wij gekomen aan het einde van deze openbare vergadering. Ik dank U allemaal voor Uw medewerking en sluit hierbij deze openbare vergadering.

De Voorzitter sluit de vergadering om 9.15 des avonds.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ....

De Voorzitter,

De Sekretaris,